

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celipoli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 16.

V Ljubljani, 15. avgusta 1876.

Tečaj XVI.

Lahkomiselnost.

Začetek lahkomiselnosti je raztresenost in brezskernost, a raztresen človek ni vselej lahkomiselen. Kdor je lahkomiselen, vpravna vse brez skerbi in preudarka. Stvari gredo mimo njega, a on se za vse to ne zmeni. Najsvetejše reči so njemu čisto neznatne, največjo nevarnost, največjo zgubo si iz glave zbija, najimennitnejše in najslabejše stvari so njemu vse jedno. Le to, kar je čutno in nasladno, to ga gane. Ta napaka, ki ima večkrat najslabejše nasledke, se lože družī s to, kakor z uno kervjo (temperamentom), a prirojena ni, marveč prigojena. Izgled lahkomiselnih starišev je otrokom nalezljiv. Brezskernost ali zanemarjenost v izreji ima ravno take nasledke s sabo. Vendar pa ni vse lahkomiselnost, kar se nam taka vidi na prvi pogled. Ako otrok ne stori vsega, kar se od njega tirja, ni še zarad tega lahkomiselen, vzroki so tudi večkrat drugej. Lahkomiselnost pa tudi ni hudobija, ker hudobnež preudarja, kar stori, lahkomiselen pa dela brez preudarka, tedaj se lahkomiselen drugače kaznuje, kakor hudobnež. Ker so vendar nasledki lahkomiselnosti enako pogubni, kakor hudobije, skerbī odgoja, da se lahkomiselnost ne prikaže, ako se je pa prikazala, skuša odpraviti jo. Da se ubrani lahkomiselnosti, ne smemo ravnati, kakor nekateri stariši, ki vse store za otroke, tudi take stvari, katere bi otroci sami lahko opravili. Take pomote pri odgoji se nahajajo v višjih stanovih in pri prosjakih, a manj v srednjih stanovih. Ako se otroci vadijo pozornosti, prizadevnosti, preudarjenosti in premišljenosti, potem se zaprejo vrata lahkomiselnosti. Navadimo otroka, da bode pozoren na to, kar se mu pove, da bode pazil na svoje igrače, oblačila, da bode skerbēl, kar moč, sam za svoje potrebe,

in otrok ne bode lahkomišelen. Sveta opravila, molitev, obiskovanje službe Božje, spoved i. dr. naj se dostojno cenijo, vedrila in zabave v pravi meri uživajo, potem se ni treba bati lahkomišelnosti, naj bode potem kri (temperament) takšna ali kakšna! Posamezni pedagogi so sicer mislili: lahkomišelnost je napaka v temperamentu, in kaj takega se ne da zboljšati. Tu je nekaj resnice, nekaj pomote. Resnično je, da gibčna, dražljiva kri pospešuje lahkomišelnost, a zmota je, da ima taka kri že lahkomišelnost v sebi; resnično je, da se temperament, kolikor je dar narave, ne da spremeniti, a zmota je, ako kdo pravi, da se napaka, ki izvira iz temperamenta, ne da ozdraveti, ali da temperamentu ne moremo gospodovati. Kerščanstvo uči in zgodovina cerkve poterjuje v neštevilnih zgledih, da milost (gnada) Božja človeku pomaga, da zatajuje samega sebe in gospodari samemu sebi. Uterjeno je tedaj, da se lahkomišelnosti lahko v okom pride, da, še celo ozdraveti se da. Ako prihaja iz nevednosti, se ozdravlja s podučevanjem, ako izvira iz premehke odgoje, mora pomagati moder strah, ako pa se naslanja na draživen temperament, mora se ta vaditi v zatajevanji samega sebe. — Učitelj ne sme storiti ničesa, kar bi otrok imel za lahkomišelnost, ako namreč vidi gojenec, da gojitelj o zelo važnih rečeh, na pr. o verskih vajah, o podučevanju v veri, lahkomišelnostno ravna, ali da se ne zmeni za napake, ki se v cerkvi gode, potem ni drugače, da to slabo upliva na mladino. Vendar pa naj gojitelj daje spoznati, da noče motiti otrokom mladeniške veselosti, in da to še nima za lahkomišelnost. Od otrok, ki ne poznajo skerbi in truda življenja, naj se ne tirja, da bi se zanimali za resnobno življenje bolj, kakor njih čud dopušča. Puščajmo otrokom njih veselost, a z druge strani vadimo jih v rečeh, ki zadevajo poduk in odgojo, rednosti in delavnosti, natančnosti in previdnosti.

Valentin Vodnik.

Je kaša zavrela,
Se terga kej nit?
Moj sosod kaj dela?
Sim barat že sit.

Al vumnosti jmajo
Po svejti kej več?
Al druga kej znajo,
Ko hruške sam peč?

Od tega Novice
Lublanske povdō;
Za nov lejt potice
Še take ni blō.

To pesmico imajo na čelu 5) **Lublanske Novice** Jann. Fridr. Egerja, katerih prvi list (Nro. 1.) je prišel na svetlo v Sredo 4. dan Prosenca 1797 in katerim je pozneje V. Vodnik vezanim v prvem tečaju z naslovom „Lublanske novice od vseh Krajev celiga svejta“ napisal naslednji rojstni list: